

Medicatieveiligheid voor thuiswonende chronisch zieken verdient aandacht

Hilly Calsbeek

Medicatieveiligheid is een belangrijk onderdeel van patiëntveiligheid. Daarbij is meestal de aandacht gericht op ziekenhuizen. Maar naar schatting worden er jaarlijks 19.000 mensen opgenomen vanwege verkeerd medicijngebruik thuis. Het contact met de huisarts en de onderlinge afstemming tussen huisartsen bij vervanging blijken van groot belang te zijn voor de ervaren medicatiecontrole van thuiswonende chronisch zieken.

Medicatie op recept

Negen van de tien chronisch zieken gebruiken voorgeschreven medicatie. Van de chronisch zieken met medicatie op recept zegt driekwart meer dan één middel te hebben; bijna 30% gebruikt er vier of meer. Het type chronische ziekte en de leeftijd spelen een rol bij het al dan niet gebruiken van voorgeschreven medicatie.

Medicatieveiligheid

Als indicator voor medicatieveiligheid in de thuissituatie (peiling 2006) is de mate van 'ervaren medicatiecontrole' gekozen (5 items, zie tabel). Chronisch zieken geven aan hoe ze de controle ervaren door huisarts, medisch specialist en apotheker op combinaties van medicijnen, bijwerkingen en medicijngebruik. In een eerdere peiling (2003) gaf de helft aan dat ze onzeker of bezorgd waren

met vier of meer voorgeschreven medicijnen ervaren overigens meer controle dan degenen met twee medicijnen. Het is onbekend in hoeverre er door voorschrijvers en medicijnverstrekkers stilzwijgend gecontroleerd wordt. Ook zeggen relatief veel chronisch zieken dat zij hun medicijngebruik meestal zelf (laten) checken aan de hand van het etiket.

Samenhang met huisartsencontact

Nadere analyses laten zien dat de frequentie van het huisartsencontact van groot belang is voor de ervaren medicatiecontrole. Dit is niet zo verwonderlijk gezien de samengestelde maat van items uit de tabel. Er is hierbij rekening gehouden met verschillende sociaal-demografische en ziektekenmerken, het aantal geneesmiddelen én de frequentie van contacten met medisch specialisten en apothekers. Bovendien, los van het aantal contacten met de huisarts, blijken ook de ervaren intradisciplinaire afstemming tussen huisartsen en interdisciplinaire afstemming tussen specialisten, huisartsen en apothekers positief samen te hangen met de ervaren medicatiecontrole. De interne overdracht door huisartsen bij vervanging en de samenwerking van medisch specialisten met huisartsen en apothekers zijn dus eveneens van wezenlijk belang.

Tabel Mate van ervaren controle ten aanzien van voorgeschreven medicatie, percentage respondenten per item, n chronisch zieken met tenminste twee voorgeschreven medicijnen = 874 (en daaronder naar aantal medicijnen: n 2 medicijnen = 284; n 3 medicijnen = 242; n 4 medicijnen of meer = 348)

	Vrijwel nooit	Soms	Meestal	Vrijwel altijd
1 Hoe vaak bespreekt uw huisarts, specialist of apotheker met u of u nog andere medicijnen gebruikt (met of zonder recept), op het moment dat aan u een medicijn wordt voorgeschreven of verstrekt?	44 (49 45 40)	16 (15 14 17)	16 (12 18 17)	25 (25 24 26)
2 Hoe vaak bespreekt uw huisarts, specialist of apotheker met u of er gecontroleerd is of het medicijn past bij de medicijnen die u al heeft, op het moment dat aan u een medicijn wordt voorgeschreven of verstrekt?	38 (44 40 31)	17 (17 14 18)	19 (20 19 20)	26 (20 27 31)
3 Hoe vaak krijgt u van uw huisarts, specialist of apotheker informatie over het gebruik van uw medicijn in combinatie met andere medicijnen, op het moment dat aan u een medicijn wordt voorgeschreven of verstrekt?	25 (32 26 20)	19 (21 19 19)	21 (23 22 20)	34 (26 34 42)
4 Hoe vaak krijgt u van uw huisarts, specialist of apotheker informatie over de eventuele bijwerkingen die kunnen optreden, op het moment dat aan u een medicijn wordt voorgeschreven of verstrekt?	26 (33 26 21)	15 (15 15 16)	22 (21 21 23)	37 (30 39 40)
5 Controleert u zelf, of laat u wel eens controleren, of het aangegeven gebruik op het etiket hetzelfde is als de manier waarop u gewend bent uw medicijnen te gebruiken?	15 (19 15 12)	8 (9 12 6)	17 (19 16 15)	60 (53 57 67)

over het nut van al hun geneesmiddelen en over het gebruik van meerdere geneesmiddelen tegelijkertijd. Mede daardoor wijkt een deel soms of regelmatig af van het voorschrift. Een voor de patiënt zichtbare medicatiebewaking door voorschrijvers en medicijnverstrekkers zou goed zijn voor met name patiënten die meerdere geneesmiddelen gebruiken. De tabel laat echter zien dat (nog steeds) relatief weinig chronisch zieken met tenminste twee geneesmiddelen iets merken van controle. Chronisch zieken

De hier beschreven resultaten zijn gebaseerd op gegevens van het onderzoeksprogramma Nationaal Panel Chronisch Ziekten en Gehandicapten (NPCG), sinds 2005 opvolger van het Patiëntenpanel Chronisch Ziekten (PPCZ) waarbij vanaf 1997 gegevens zijn verzameld bij mensen met een chronische ziekte. Het NPCG peilt halfjaarlijks de zorg- en leefsituatie van ruim 3.500 zelfstandig wonende mensen met chronische somatische ziekten en lichamelijke beperkingen van 15 jaar of ouder. Het NPCG wordt uitgevoerd door het NIVEL, met financiële ondersteuning van de ministeries van SZW en VWS. Zie voor verantwoording en meer informatie www.nivel.nl/npcg. Reacties naar npcg@nivel.nl.